

- 2022, nr. 1(40), pp. 63-71; Калягин, В.А., Овчинникова, Т.С. Внутренняя картина дефекта и дидактогении обучающихся с ограниченными возможностями здоровья. În: Известия Российского государственного педагогического университета им. А.И. Герцена, 2020, № 198, с. 115-122; Ковалёва, Е.А. Педагогическое насилие, его причины и способы преодоления. În: Психология человека в образовании, 2019, Том 1, № 2, с. 146-157; Худик, В.А., Фесенко, Ю.А. Дидактогения как ошибки воспитания и обучения детей и подростков. În: Вестник Череповецкого государственного университета, 2015, № 7, с. 147-151.
8. Vezi, spre exemplu, Sălăvăstru, D. Psihologia educației. Iași: Editura Polirom, 2004, p. 239.
 9. Gilly, M. Elev bun, elev slab. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1976, pp.147-149.
 10. Sălăvăstru, D. Op. cit., pp. 240-241.
 11. Kulcsár, T. Factorii psihologici ai reușitei școlare. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1978, p. 62-64.

ASIGURAREA SECURITĂȚII PSIHOSOCIALE LA COPIL ÎN ONTOGENEZĂ (studiu de caz)

ENSURING PSYCHOSOCIAL SECURITY FOR CHILDREN IN ONTOGENESIS (Case Study)

JELESCU Petru, dr. hab. în psiul., prof univ. la UPS „Ion Creangă” din Chișinău,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3535-0524>

JELESCU Petru, dr. hab. in psiul., prof. at UPS "Ion Creangă" in Chisinau,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3535-0524>

JELESCU Dumitru, doctorand, ULIM, Chișinău
ORCID ID: 0000-0002-7460-0784

JELESCU Dumitru, PhD student, ULIM, Chisinau
ORCID ID: 0000-0002-7460-0784

CZU: 159.922.7

Rezumat: În articol este arătată cum poate fi asigurată securitatea psihosocială la copil în ontogeneză în baza studiului de caz. Vorba e despre Luca, feciorul lui Dumitru și Irina Jelescu, nepoțelul lui Petru și Raisa Jelescu, care s-a născut sănătos la 5 mai 2021. Nașterea lui Luca i-a dat bunelului și tăticului o așa energie încât puterea ei o simțim și astăzi și o vom simți mereu. Mai mult ca atât, ea ne-a inspirat să exprimăm prin versuri gândurile, atitudinea și acțiunile benefice față de Luca. De aceea, în continuarea descrierii garanției securității psihosociale în ontogeneză vom păstra cu preponderență această formă liric-științifică de tălmăcire.

Cuvinte-cheie: securitate, copil, ontogeneză, studiu de caz, asigurare a securității copilului în ontogeneză.

Abstract: In the article it is shown how psychosocial security can be ensured in the child in ontogeny based on the case study. We are talking about Luca, the son of Dumitru and Irina Jelescu, the grandson of Petru and Raisa Jelescu, who was born healthy on May 5, 2021. Luca's birth gave grandfather and father such energy that we still feel its power today and will continue to feel it always. More than that, she inspired us to express through lyrics the beneficial thoughts, attitude and actions towards Luca. That is why, in the continuation of the description of the guarantee of psychosocial security in ontogenesis, we will predominantly keep this lyrical-scientific form of interpretation.

Keywords: security, child, ontogeny, case study, ensuring the security of the child in ontogeny.

Psihologia securității este orientată spre formarea unui set de competențe (cunoștințe, abilități, atitudini) direcționate spre securizarea personalității în situații dificile [1]. Ea își propune să identifice o serie de factori care influențează puternic procesul social și, iminent

evoluția/involuția personalității și a societății, să ofere competențele necesare pentru evaluarea circumstanțelor disconfortante, elaborarea unor strategii apte să contribuie la diminuarea sau chiar anihilarea acestora cât și îmbunătățirea propriei siguranțe psihologice [ibidem].

Psihologia aplicată în domeniul securității naționale se ocupă de asistența psihologică a persoanelor care execută pedepse privative de libertate și a altor categorii de persoane, precum și multe alte activități complexe, cum ar fi, de exemplu, negocierea situațiilor de criză și managementul conflictelor [2]. Mai există încă un aspect: evaluarea comportamentului simulat prin tehnica poligraf, de care se ocupă psihologia judiciară [ibidem].

Sergiu Sanduleac, în interviul acordat Victoriei Dorgan, jurnalistă la TV Moldova 1 în emisiunea „Reporter pentru sănătate” ne explică accesibil că securitatea psihologică înseamnă rezistența la anxietate, stres, frică, depresie, reacții negative necontrolate etc. [3]. Pentru aceasta e necesar să creăm un mediu propice, neamenințător și că părinții, familia, bunicii, anturajul etc. sunt acei care îi învață pe copii de mici ce e bine și ce e rău, cum să fie toleranți, uniți etc. [ibidem].

În cele ce urmează vom relata despre cum poate fi asigurată securitatea psihosocială la copil în ontogeneză în baza studiului de caz.

Luca, feciorul lui Dumitru și Irina Jelescu, nepoțelul lui Petru și Raisa Jelescu, s-a născut la 5 mai 2021, de ziua *Sf Apostol și Evanghelist Luca*. Asigurarea securității lui psihosociale a început atunci, când părinții au decis ca nașterea să aibă loc la o maternitate privată, unde la momentul respectiv condițiile și profesionalismul personalului medical erau asigurate. (Din considerente de reclamă, nu vom da denumirea acestei maternități și nici numele specialiștilor corespunzători).

Părinții și specialiștii au hotărât ca nașterea să fie prin cezariană. Așa și a fost. Luca s-a născut sănătos, cu greutatea de 3 kg 10 gr și lungimea de 50 cm.

Când s-a născut nepoțelul, bunelul Petru a fost externat de la Spitalul Oncologic din Chișinău, unde a fost operat de cancer, fapt despre care a scris în articolul „*Dacă tinerețea ar ști și bătrânețea ar putea sau despre consultața psihologică a tinerilor și bătrânilor (studiu de caz/din povestea de viați și activitate a subsemnatului)*” [4]. Nașterea lui Luca i-a dat bunelului o așa energie încât puterea ei o simte și astăzi și o va simți mereu. Mai mult ca atât, ea l-a inspirat să exprime prin versuri gândurile, atitudinea și acțiunile benefice față de Luca și părinții lui, copiii noștri. De aceea, în continuarea descrierii garanției securității psihosociale în ontogeneză vom păstra cu preponderență această formă liric-științifică de tălmăcire.

Luca nostru, puișor

Luca nostru, puișor,
noi te-am așteptat cu dor:
și mămica, și tăticul,
și bunelul și bunica!
Fii binevenit pe lume
ca moștenitor al unui Nume
și s-l porți cu demnitate
pentru Neamul nostru-frate!
Ca Luca Evanghelistul,
ziua în care te-ai născut,
să fii autor de bune fapte
și cu visul împlinit!

După o săptămână de la externarea lui Luca, fiind deja la domiciliu, toată atenția noastră și a părinților era asupra lui. Bunica îl vizita în fiecare zi, îi făcea masaj, băiță și permanent vorbea cu el mângâietor, cald, dulce. Îl privea în ochii mari, profunzi, întunecați ca două cireșe negre coapte și retoric vorbea cu el, accentuând și afirmând tot ce e pozitiv și negând tot ce e rău, negativ. Rezultatele nu s-au lăsat mult așteptate. Iată efectul după o lună de comunicare afectivă/emoțională cu el, atât cu bunica cât și cu mămica și tăticul.

Moștenitorul

Luca nostru, puișor,
Ai o lună, Băiețel!
Îi privești pe mama, tata,
Parcă conștient ai fi, nu alta!
Iar la finele privirii,
Lași un zâmbet de iubire

Lui tăticul și mămica,
Lui bunelul și bunica!
Deși ești atât de mic,
Dar crești mare și voinic,
Ca un Făt-Frumos curat
Pentru Neamul nostru drag!

Continuând în aceeași cheie comunicarea și activitățile cu Luca, băiețelul a început a ne cunoaște, a da bucuros din mânuțe, cap, piciorușe, tot organismul, a emite anumite sunete de bucurie, a zâmbi. Astfel, la două luni a început să se manifeste complexul de înviorare/reanimare/reactivare Щелованов-Фигурин-Денисова, care este unul dobândit, condiționat [5].

Veselul Luca

Luca nostru este mare:
două luni băiatul are!
A crescut în mușchi, picioare
Și e mândru ca o floare!
Luca nostru ne cunoaște:
ne privește-n ochi atent,
dă din mâini, apoi zâmbește
și cu sunete ne copleșește.
Asta e deja comunicare:
pentru noi și fiecare,
pentru mama și tăticu,
pentru bunu și bunica.

Considerăm că religia/credința a jucat, joacă și va juca mereu un rol foarte important în viața și activitatea omului, a societății umane, în educația și instruirea tinerii generații. Despre aceasta am scris în articolul „*Statul și religia*” [6]. În particular, statul nu ar trebui să stipuleze în Constituția noastră despărțirea acestor două, intangibilitatea lor, deoarece, volens nolens, ele se intersectează și se influențează reciproc, completându-se până la un tot întreg, unic. În viața noastră personală, de asemenea, credința în bunul Dumnezeu a jucat, joacă și va juca mereu un rol foarte important. Mulțumim Domnului, noi și copii noștri am fost și suntem botezați, cununați, mergem la biserică, sfințim pasca etc. De aceea, am hotărât ca și Luca să fie încreștinat, eveniment care s-a produs la 27 august 2021 de Ziua independenței RM la Biserica din Ghidighici, Strășeni de către parohul Maxim Melinti.

Încreștinarea lui Luca

Moștenitorule nostru drag,
tu azi ai fost încreștinat,
spălându-ți marele păcat
de Eva și Adam lăsat.
În numele Tatălui, a Fiului și a Duhului Sfânt
tu ai primit botezul cult:
ca îngerăș neprihănit
cu numele Luca ești consfințit.
De Ziua mare a Independenței
și a Crediței noastre ortodoxe
ai devenit un simplu muritor,
dar și un scump moștenitor.
Al unui Nume Mare, Sfânt, Luca,
Apostol și Evanghelist,
ce Dumnezeu ni l-a trimis
Lucoarea să pogoare a Domnului Isus.
Să porți cu cinste acest Nume
prin viața ta frumoasă-n lume,
și să-l respecti cu demnitate
pentru al nostru Neam și Frate!
Ce-ți mai dorim noi ție,
dulce-al nostru Puișor?
Să crești mare, sănătos,
iar la trecutul deloc mare,
un Mare viitor!

Contactul cu lumea vie, cu păsările influențează benefic asupra dezvoltării copilului. Iată că părinții, Dumitru și Irina, au fost în zilele de odihnă la plimbare cu Luca la lacul Valea Morilor din Chișinău și au postat pe Facebook o poză, de care am fost inspirat și am scris următoarele patru rânduri:

RĂTUȘCA.

Pe apă o rață,
pe mal altă „rață”/Luca:
„Ma-c, deși corpul mie-mi îngheață,
sufletul mi-e cald ca și la rață”! 🌞

Datorită ocupațiilor și comunicării sistematice, la șase luni la Luca se manifestau clar trei complexe: de înviorare (Da), de infirmare (Nu) și de cercetare/mirare (Ua-u).

LUCA la juma de an.

Luca nostru este mare:
șase luni băiatul are!
Este tandru, frumușel,
parcă-ar fi un porumbel!
Cu-n complex de-nviorare (Da):
zâmbet ca și rupt din soare,
dă din mâni și piciorușe,
semănând cu pescărușii!
Cu-n complex de infirmare (Nu):
el cu multă supărare
se revoltă agitat

și strigă în gura mare!
Cu-n complex de liniștire,
orientat spre cercetare,
el pătrunde-n lumea mare,
aflând tainele astrale (Ua-u)!
Mama, tata te sărută,
bunul, buna te alintă,
nanii te povățuiesc,
La mulți ani toți îți doresc!
/Bunelul și bunica/ 05.11.2021

Cel mai scump cuvânt pe lume e MAMA!

Ma-Ma.

La 7 luni Luca
a rostit: Ma-Ma!
De fapt, nu este un cuvânt,
ci este un proto-cuvânt,
dar, oricum, e cel mai scump!
Am rămas cu toți uimiți,
dar și foarte fericiți:
după seara de băiță
dragul nostru nepoțel
a strigat: „Ma-Ma!”
Mămicuța încântată
s-a cam clătinat pe dată,
i-ar tăticu amarat
a și fost energizat,
pentru veci înaripat!
Să trăiești, puiuțul nostru,
și, de rând cu vorba asta,
să pronunți cuvântul „Ta-Ta!”,
căci născutu-te-ai pe lume
din dragostea acestor Nume!

A sosit momentul și târâului pe brânci, iar cu sprijin și a ridicatului în/pe picioare. Este vesel, optimist, își cunoaște numele, pronunțând ultima silabă „...Ca!”, integrând familia.

LUCA LA 9 LUNI

Luca nostru este mare,
nouă luni băiatul are,
stă cu sprijin pe picioare
și emană mult-mult soare!
Este orientat spre oameni, floare,
cercetează atent orice mișcare,
vrea să le apuce pe toate
și să le cunoască mai îndeaproape.
Se târăște și pe brânci,
trecând peste obstacole,
merge insistent înspre țintă,
dobândind a lui dorință.
Își cunoaște deja numele
și pronunță „Ca”!
N-a uitat de Ma-mă, Ta-tă,
Integrând familia!

Când Luca mergea pe luna a zecea, a început războiul din Ucraina... Copilașii mici ca Luca au pornit în pribegire, zarea noastră luminând cu surâsul cald și blând!

LUI LUCA LA 10 LUNI

Cu zece luni în urmă
era Pace și frumos,
nimeni nici că bănuia
ce se poate întâmpla.
Iată însă a început
un Război nemaivăzut
cu rachete și cu tancuri
de prin Rusia cu-atacuri...
Putin-șefu a ordonat,
ca un Vifor Negru,
Ukraina - invadat,
nemicind poporul dat.
Copilașii mici ca Luca
au pornit în pribegire,
zarea noastră luminând
cu surâsul cald și blând!
Fiți bineveniți la noi,
Viitorul v-apartine!
Fiți cu Luca, ca și noi,
buni prieteni pe Vecie!
„Poșla, Vedima, na Turbincu!”
nenea Creangă a-ordonat.
Hulubașii albi ai Păcii
Cerul au înseninat!

Luca s-a dovedit a fi un extrovert autentic: zâmbăreț, fericit, deschis, săltăreț, energic, sociabil, cuminte, liniștit, optimist, ascultă atent muzica și încearcă să cânte în duet.

LUCA LA 11 LUNI

Luca nostru-i extrovert:
ne întâmpină atent,
ne zâmbește fericit
din tot sufletul, deschis!
Saltă-n sus cu energie,
exclamând de bucurie,
este mulțumit de-ntrevedere
și ne-acceptă cu plăcere.
E energic, dar cuminte,
e echilibrat și liniștit,
ochii mari și optimiști
niciodată nu sunt triști.
Comunică frumos cu noi,
ne zâmbește-neîncetat,
este mult entuziasmat
de relația în toi.
Mult îi place muzica
și ascultă-atent,
încercând să cânte
cu bunica în duet.

Luca ne inspiră mult,
ne încarcă sufletește,
el din inimă ne-nvață
să ne fie drag de viață!

Conform Concepției rezultantei [7; 8; 9; 10], vectorul efectului în asigurarea securității psihosociale al lui Luca în ontogeneză s-a dovedit a fi unul pozitiv:

LUCA LA UN AN DE ZILE

Luca crește sănătos,
este plin de energie
și comunică cu toți
cu mult drag și duioșie.
Mic, isteț și curajos,
dar și foarte curios,
copăcel când vrea să stea,
Luca spune: „Ta-ta”.
Jucăuș e, zâmbăreț,
niciodată plângăreț,
are bucurie mare,
când se-amuză-n scaldătoare.
Mult îi place bălăceala,
ca un pește sare-n apă,
când aude de băiță,
se avântă spre vâniță!
Pe mămica o cuprinde,
o adoră foarte mult,
fiind Unica pe lume,
într-o inimă și gând!
Mult îi place muzica,
și-l ascultă pe tăticu,
apoi cântă în duet,
repetând cântul încet.
Merge ca un patrupe
și se-nalță copăcel,
dând speranță-n viitor
că-n curând va fi Biped!
Ca și toți copiii lumii,
el comunică la fel,
se-nțeleg ca prin minune
picii pre limbajul lor.
Au același soare pașnic,
au un cer senin,
au cu toții doar o Viață
și dorim s-o ocrotim.
Nimănui nu-i este dat
să ucidă Viața!
Orice crimă, atentat
Domnul le va pedepsi odată!

Bibliografie

1. [online]. [citat 20.04.2023]. Disponibil: [Psihologia securității \(usm.md\)](#)
2. [online]. [citat 20.04.2023]. Disponibil: [Psihologie aplicată în domeniul securității naționale \(cabinetpsihologie.net\)](#) .
3. Sergiu Sanduleac. *Interviu acordat Victoriei Dorgan, jurnalistă la TV Moldova 1 în emisiunea „Reporter pentru sănătate”*. (3) [Facebook](#)...
4. JELESCU, Petru. Dacă tinerețea ar ști și bătrânețea ar putea sau despre consultanța psihologică a tinerilor și bătrânilor (studiu de caz/din povestea de viați și activitate a subsemnatului). În: *Asistența psihologică la etapa contemporană: realității și perspective: Materialele Conferinței Științifice Internaționale, Ediția a 2-a, 22 octombrie 2021*. – Bălți : [Centrul editorial universitar], 2021, pp.108-111. 272 p. ISBN 978-9975-50-269-6
5. Комплекс оживления. În: *Психологический словарь*. [Комплекс оживления — психологический словарь \(b17.ru\)](#).
6. JELESCU, Petru. *Statul și religia*. În: Slovak international scientific journal, №71, 2023, pp. 43-44. ISSN 5782-5319.
[file:///E:/Desc%C4%83rc%C4%83ri/Slovak%20international%20scientific%20journal%20%E2%84%9671,%202023%20\(2\).pdf](file:///E:/Desc%C4%83rc%C4%83ri/Slovak%20international%20scientific%20journal%20%E2%84%9671,%202023%20(2).pdf) .
7. JELESCU, Petru, JELESCU, Dumitru. Концепция результаты как вектор эффекта. În: *EcoSoEn, Scientific Journal Economics, Social and Engineering Sciences*, nr.3-4/2022, pp. 83-91. “B” Category. ISSN 2587-344X; E-ISSN 2587-425X.
8. JELESCU, Petru, TELEUCĂ, Marcel. Теория результаты. În: *Conferința științifică internațională „Învățământul superior: tradiții, valori, perspective”, 1-2 octombrie*. / comitetul științific: Eduard Coropceanu (președinte) [et al.]; comitetul de organizare: Maria Pavel (președinte) [et al.]. – Chișinău : S. n., 2022 (CEP UPSC), Vol. 2, pp. 53-59. 270 p. ISBN 978-9975-46-671-4 (PDF). <http://dir.upsc.md:8080/xmlui/handle/123456789/3698>
9. JELESCU, Petru, TELEUCĂ, Marcel, JELESCU, Dumitru. Вектор эффекта или концепция результаты. În: *Deutsche internationale Zeitschrift für zeitgenössische Wissenschaft / German International Journal of Modern Science*, nr. 46, 2022 (December) – 46th, pp. 4-9. ISSN (Print) 2701-8369; ISSN (Online) 2701-8377
https://zenodo.org/record/7442113?fbclid=IwAR2udG3BmaggRVZky_O0MeGzCpW-fn6RB5Oc04TtJtANKfudLfs94x9xDXFs#.Y6HcBHb8uM9
10. JELESCU, Petru, TELEUCĂ, Marcel. Teoria rezultantei. În: *„Asistența psihologică la etapa contemporană: realități și perspective”. Materialele Conferinței Științifice Internaționale*, 21 octombrie 2022 / coordonator: Silvia Briceag. - Bălți : [US "Alec Russo"]. 2022, pp 197-201. - 394 p. ISBN 978-9975-50-295-5(PDF).